

Maak van AOW geen wisselgeld in het pensioenakkoord

Zakenkabinet
Mens en
organisatie
Ila Kasem

Sociale partners hebben hun best gedaan. Was het Akkoord van Wassenaar uit 1982 amper een A4'tje, het pensioenakkoord van juni vorig jaar en de uitwerking van juni dit jaar is een fors pak papier.

Het is zeer de vraag of het over-eind blijft, want er zijn de nodige vraagtekens bij te zetten. Wat dan ook volop gebeurt. Maar vrijwel alle vragen betreffen het aanvullend pensioen. Het verbaast mij

dat niemand zich schijnt af te vragen wat dit akkoord eigenlijk voor de AOW betekent, het fundament van ons pensioenstelsel. Want ik vrees dat dit akkoord daarop net zo gaat inwerken als betonrot op een galerijflat.

Qua systematiek voorziet de AOW in een uitkering op bestaansminimum vanaf een zekere leeftijd. De kosten van die uitkering worden door de samenleving opgebracht in het jaar waarin ze worden gemaakt. Niet alleen door 65-minners, maar in toenemende mate ook door 65-plussers zelf, omdat een groeiend deel van die kosten uit algemene middelen wordt gedekt. Gaan we even voorbij aan

De afspraken over de AOW behoren tot het type compromis dat de polder een slechte naam bezorgt

de illusie van een AOW-reservefonds (alsof daar ooit écht geld in gereserveerd is geweest), dan is de AOW in volle omvang omslaggefinancierd. Prima. Dramatische problemen ontstaan evenwel wanneer je nu gaat doen alsof het een kapitaalgedekte regeling is. Alsof er dus op enig moment een met AOW gevuld spaarvarkentje voor jou klaarstaat. Dat je dus even nog kunt laten staan als je het geld nog niet nodig hebt of juist wat eerder kunt aanspreken als je denkt of vindt dat je de inhoud al wel nodig hebt.

Dat laatste was de poldertrouvaillie om de AOW-leeftijd naar 66 te verhogen en te zeggen dat je toch op je 65ste met AOW mag. Het is het type compromis dat de polder een slechte naam bezorgt. Je laat het water stijgen, maar trekt laarzen aan en roept dat je nog steeds droge voeten hebt.

De trouvaillie ziet er ongeveer als volgt uit. We gaan de komende jaren de AOW wat extra verho-

gen zodat die in 2020, als de leeftijd volgens het akkoord naar 66 gaat, op 106,5 % van de huidige 100% uitkomt. Die AOW mag je dan toch op je 65ste laten ingaan, maar dan gaat er wel 6,5% af. Je krijgt dan blijvend een lagere uitkering. Die uitkering is niet lager dan nu, maar wel blijvend lager dan je buurman, die dan op zijn 66ste met pensioen gaat.

De tweede fout is te denken dat wie in 2020 voor AOW op leeftijd 65 kiest, zich mag vergelijken met een AOW'er in 2011. Dat is theorie. Het is onlogisch dat 'ik' in 2020 bij een (veelal als gedwongen beleefde) 'keuze' voor 65 evenveel krijg als mijn 74-jarige linkerbuurman toen die in 2011 met AOW ging. Ik krijg dus gewoon blijvend 6,5% minder dan mijn rechterbuurman, die misschien fluitend tot 66 door-gaat. Erger nog, ik krijg maar liefst 13% minder dan die topverdiener met tweemaal modaal, die zegt: 'Ach, doe mij dat AOW'tje maar als ik 67 wordt.'

En nu stapelen de fouten zich op. Want hoe verhoudt de verhoogde AOW zich eigenlijk tot het bestaansminimum? Is de 106,5% van 2020 het bestaansminimum, dan zakt de AOW op 65 daar dus stevig (en blijvend) onder. Maar als de 100% van de AOW op 65 het bestaansminimum is, dan ligt AOW op 66 daar dus boven. Laat staan een AOW bij keuze voor ingang op 67.

Mijn conclusie is dat het huidige pensioenakkoord de op de solidariteit tussen generaties gebaseerde AOW om zeep helpt. Het is ook nog eens de verkeerde insteek. Als het om participatie gaat — en daar moet het om gaan — dan moet het mes in de aanvullende pensioenen en moet daár de startleeftijd omhoog.

Ila Kasem is managing partner bij Van de Bunt Adviseurs, bestuurslid Nederlandse Stichting voor Psychotechniek en lid raad van advies Van der Kruis, partner in executive search.